

Rahatoimikamariin annetussa kirjoituksessa oli aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiö anonut lupaa sähköjohtopatsaiden sijoittamiseen kaupungin omistaman Reimarsin talon alueelle.

Lupa sähköjohtopatsaiden asettamiseen Reimarsin tilalle.

Kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten hallitusten annettua lausuntonsa asiasta esitti ¹⁾ rahatoimikamari haettua lupaa myönnettäväksi kymmeneksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1912 lukien, sillä ehdolla:

että toimilupa ei oikeuta yhtiötä estämään muita saamasta samanlaista oikeutta toimilupakauden kuluessa;

että patsaiden muutto, jos käy tarpeelliseksi, toimeenpannaan yhtiön toimesta ja sen kustannuksella kaupungin rakennuskonttorin osotuksen mukaisesti; sekä

että kaupunki, siinä tapauksessa että se päättää ulottaa sähkölaitoksensa toiminnan puheena olevalle alueelle, ei ole velvollinen suorittamaan yhtiölle minkäänlaista lunastusta eikä muuta korvausta.

Tämän rahatoimikamarin esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾.

Paraisten kalkkivuori osakeyhtiön hakemuksesta sekä rahatoimikamarin ehdotuksesta myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto yhtiölle luvan teettää Sörnäsän rantatien poikki koneelliseen purkauskojeseen yhdistetyn köysiradan, sillä edellytyksellä että yhtiö ryhtyy toimenpiteisiin, jotka ovat omansa mainitun kadun liikennettä suojelemaan siihen haitallisesti vaikuttamatta sekä että yhtiön tulee poistaa laitos tahi muuttaa sen asemaa, jos kaupunginviranomaiset sen katsovat tarpeelliseksi.

Lupa köysiradan teettämiseen Sörnäsän rantatien poikki.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 21 päivästä vaadituksi lausunnoksi pilkkaanampumisradan laittamisesta erotetun Orenburgilaisen kasakkadivisionan käytettäväksi, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto esittää, että maistraatti rahatoimikamarin maistraatille osottamassa kirjelmässä mainitun kuukauden 15 päivästä asiasta tehdyn ehdotuksen pohjalla ryhtyisi lähempiin keskusteluihin asianomaisten viranomaisten kanssa.

Lausunto pilkkaanampumisradan laittamisesta.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Kirjelmässä maaliskuun 4 päivästä mainitsi rahatoimikamari että, sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksiaan ja kansliaansa

Kaupunginvaltuuston aikaisemman, raati-

¹⁾ Rtk. kirj. toukok. 17 p. n:o 296. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 21 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 49 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 27 p. 6 §.

huoneessa olleiden huoneiston käyttäminen.

varten vuokrannut ¹⁾ huoneistot muualta, oli kamarissa otettu käsiteltäväksi kysymys, miten valtuuston hallussa siihen asti olleet raatihuoneen huoneistot sopivimmin voitaisiin käyttää kaupunginhallinnon tarpeisiin, ja oli rahatoimikamari silloin tullut siihen päätökseen, että entinen kokoussali ja kansliahuoneisto olisi sisustettava raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston kokous- ja virkistys-huoneeksi, jonka osaston silloiset huoneistot taas sisustettaisiin ja annettaisiin maistraatin käytettäväksi, kaikki sen mukaisesti kuin kamarin kirjelmän oheisista, kaupunginarkkitehdin laatimista luonnospiirustuksista lähemmin näkyi. Rahatoimikamari sentähden ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi käyttövaroistaan myöntää 8,000 markan määrärahan entisen kokoussalinsa ja kansliahuoneensa sisustamiseksi raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston huoneistoksi sekä mainitun osaston siihen asti käyttämän huoneiston kuntoon panettamiseksi maistraatin käytettäväksi.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto evätä rahatoimikamarin esityksen sekä kehottaa kamaria antamaan asiasta uuden, sen suuntaisen ehdotuksen, että valtuuston entinen kokoussali mahdollisimmassa määrässä saisi säilyttää silloisen ulkoasunsa.

Määräraha kaupunginvaltuuston entisen kokoussalin jäljentämiseen.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa kaupungin museolautakunnan toimeksi sopivalla tavalla aikaansaada edellä mainitun kokoussalin jäljennöksen, minkä ohessa valtuusto sitä tarkoitusta varten käyttövaroistaan myönsi enintään 500 markan määrärahan.

Sittemmin rahatoimikamari kirjelmässä heinäkuun 4 päivältä mainitsi antaneensa kaupungin yleisten töiden hallituksen tehtäväksi laatia kaupunginvaltuuston haluaman ehdotuksen, mutta hallituksen ilmoittaneen, ettei se käynyt päinsä sekä että tarpeellisiksi havaitut muutokset eivät mitenkään estäisi kokoussalia mainittavitta kustannuksitta jälleen saattamasta samaan ulkoasuun, mikä sillä nykyään oli, ja koska kamari yhtyi hallituksen käsitykseen asiasta, jätti kamari asian valtuustolle sitä toimenpidettä varten, jota asianhaarat vaatisivat.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi ³⁾ kaupunginvaltuusto edellä mainitussa rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 4 päivältä tehdyn esityksen 22 äänellä 15 vastaan, jotka annettiin saman esityksen epäämisen puolesta.

Huoneistoja eräitä kaupungin virastoja varten.

Rahatoimikamarin esityksestä ⁴⁾ päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että raatihuoneen lisärakennuksessa olevasta rakennustarkastajan

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 90. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 12 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 10 p. 33 §. Ks. myös tätä kert. siv. 38. — ⁴⁾ Rtk. kirj. maalisk. 7 p. n:o 170. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 12 p. 18 §. Ks. myös tätä kert. siv. 94.

huoneistosta oli kaksi huonetta luovutettava rahatoimikonttorille ja kolmas revisionikonttorille sekä rakennuskonttorin entiseen huoneistoon sijoitettava alakerrokseen rakennustarkastaja ja yläkerrokseen revisionikonttorin päähuoneisto, samoin kuin että n. s. Salingren talossa olevat joutilaat huoneistot oli annettava henkikirjoittajan konttorin, taksoitusvalmistelukunnan ja poliisilaitoksen tiedonantotoimiston käytettäväksi.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 18 päivänä 1911 oli palauttanut ¹⁾ kysymyksen uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta sekä Senaatintorin tasottamisesta, sikäli kuin lisätty valtuusto ei ollut asiaa ratkaissut, varsinaisen valtuuston asiaa varten asettamaan valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi, antoi valiokunta uuden, maaliskuun 22:nä päivätyn mietinnön ²⁾ asiasta.

Kysymys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta sekä Senaatintorin tasottamisesta.

Mietinnössään valiokunta huomautti että, kun ei ollut annettu minkäänlaista ohjetta siihen nähden, miltä kohden asiaa edelleen olisi lähinnä valmistettava, oli valiokunta rajoittunut täydentämään asiasta annettua selvitystä laatimalla uuden kaupungintalon kilpailuohjelman ehdotuksen.

Niihin näkökohtiin nähden, jotka ehdotusta valmistettaessa olivat määränneet valiokunnan kannan, esitti valiokunta, että valiokunnan enemmistöllä aikaisemmin ollutta käsitystä kaupungintalosuunnitelman laadinnassa noudatettavasta menettelystä oli katsottu olevan eräistä kohdin muutettava. Valiokunnan jäsenten enemmistö oli nyttemmin ollut sitä mieltä, että ohjelma olisi laadittava niin, että kilpailu käsittäisi rakennuksen, joka saisi ulottua yli koko sen tonttialueen, mikä nykyään oli kaupungin käytettävissä. Kilpailuvia olisi kuitenkin huomautettava, että rakennus tulisi teetettäväksi eri aikoina sekä että aikomus oli toistaiseksi tarkoitukseensa käyttää nykyistä raatihuonetta, ehkäpä poliisitaloakin, samoin kuin että huoneistoja erittäinkin kaupunginvaltuuston tarpeisiin sentähden olisi suunniteltava rakennuksen siihen osaan, joka näin ollen tulisi ensiksi teetettäväksi.

Kysymys, johon valiokunta niinkään lähemmältä kajosi, oli se, olisiko suunniteltu kilpailu ulotettava ulkomaisiin arkkitehteihin. Valiokunta puolestaan ehdotti, ettei näin tehtäisi, sekä viittasi tämän käsityksensä tueksi siihen sekä meillä että ulkomailla noudatettuun yleiseen menettelyyn, että kilpailu sellaisissa tapauksissa kuin tässä oli puheena rajoitettiin oman maan arkkitehteihin. Tällaisia kilpailuja oli yleensä pidettävä varsin tärkeinä maan rakennustaidon kohottajina. Jos ne järjestettäisiin kansainvälisiksi,

¹⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 42 ja seur. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 21.

täytyisi kotimaisten arkkitehtien antaa luonnoksillensa kansainvälinen leima suuremmassa määrässä kuin suotavaa olisi. Kun tähän tuli lisäksi, että kotimaiset arkkitehdit varmaankin olivat saavuttaneet niin korkean taiteellisen tason, että täysin tyydyttävää kilpailun tulosta saattoi odottaa, vaikkapa pääsy siihen varattaisiinkin yksinomaan heille, sekä kun suomalaisten arkkitehtien sitä paitsi täytyi katsoa syvällisemmin tuntevan ne vaatimukset, joita kaupungin yleisen ulkoasun ja erittäinkin naapuritalojen rakennustavan johdosta täytyi asettaa, ei valiokunta ollut epäillyt ehdottaa kilpailun rajoittamista toimeenpantavaksi ainoastaan kotimaisten arkkitehtien kesken.

Lisäksi valiokunta huomautti, ettei se ollut katsonut olevan kilpailuohjelmassa määrättävä, että vastaisen kaupungintalon ehdottomasti pitäisi käsittää kaupungille ostetun Sofiankadun tontin n:o 1 osakin, vaan oli valiokunta arvellut tässä kohden olevan kilpaileville suotava jonkinlainen vapaus.

Valiokuntaan niinikään lähetettyä kysymystä Senaatintorin tasottamisesta ei valiokunta ollut katsonut voivansa ottaa käsiteltäväksi, ennenkuin kysymys kaupungintalon vastaisesta muodosta oli ratkaistu.

Valiokunta esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä valiokunnan laatiman kilpailuohjelmaehdotuksen uuden kaupungintalon piirustusluonnosten saamiseksi; sekä antaa rahatoimikamarin toimeksi julistaa kilpailun ja ryhtyä muihin sen yhteydessä oleviin täytäntöönpanotoimiin asiassa.

Asiaa uudestaan esiteltäessä päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto 37 äänellä 10 vastaan uuden kaupungintalon rakennettavaksi I kaupunginosan kortteliin n:o 30 sekä kaupungintalon piirustusluonnokset hankittavaksi julistamalla tarkoitusta varten palkintokilpailu. Mainitut 10 ääntä annettiin sen ehdotuksen puolesta että ainoastaan edellä puheena ollut palkintokilpailu julistettaisiin.

Edelleen päätti lisätty kaupunginvaltuusto eräin muutoksin hyväksyä valiokunnan laatiman kilpailuohjelman ehdotuksen sekä antaa rahatoimikamarin tehtäväksi julistaa edellä mainitun palkintokilpailun, ryhtyä sen yhteydessä oleviin muihin täytäntöönpanotoimiin asiassa sekä laatiessaan ehdotusta 1913 vuoden menosäännöksi ottaa harkittavaksi kysymyksen, millä tavoin varoja päätettyjen kilpailupalkintojen maksamiseen olisi osotettava.

Lisätyn kaupunginvaltuuston siten hyväksymässä ohjelmassa kotimaisten arkkitehtien noudatettavaksi uuden kaupungintalon luonnospiirustusten laadinnassa oli m. m. seuraavat määräykset:

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. toukok. 28 p. 1 §.

1 §.

Rakennus on aiottu pääasiallisesti sijoitettavaksi kortteliin n:o 30, mutta tarkoitukseen saa myös käyttää kaupungille kuuluvan osan Sofiankadun tonttia n:o 1 sekä rakennuksen ulottaa sanotun kadun päällitse, kuitenkin niin että siitä edelleenkin käy kulkuväylä.

2 §.

Erityistä huomiota on pantava siihen seikkaan, että rakennuksen muoto sopeutuu ympäröivään kaupunginkuvaan, ja tulee rakennuksen tyylin ja ulko-asun olla sopusoinnussa Engelin Senaatintorin varrelle rakennuttamain talojen arkkitehtuurin kanssa.

Jotta Senaatintorin puolisen julkisivun kävisi järjestäminen sopusuh-
taisesti, saa Sofiankadun päätekohtaa sanotulla torilla siirtää tai muulla ta-
voin muuttaa.

3 §.

Senaatin- ja Kauppatorin puolella saa, jos rakennustaiteellinen sommit-
telu vaatii, tontinrajan jonkin verran ylittää parvekkeilla, pengermillä, porta-
tailla y. m. s., kuitenkin niin ettei itse rakennus ylitä tontinrajaa eikä liikenne-
sen johdosta mainittavasti esty. Senaatintorin puolinen ulkonema ei kuiten-
kaan missään tapauksessa saa olla 1.5 m. suurempi.

4 §.

Luonnoksen laadinnassa on huomiota pantava siihen, että kaikki huo-
neistot saavat mahdollisimman hyvän valaistuksen, jota tarkoitusta varten
Sofian- ja Katariinankatua päin antavat rakennuksen kyljet saa vetää tontille.

5 §.

Kaupungin ja G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa tehdyn välikirjan
mukaan on kaupunki velvollinen kaupungintaloa rakennutettaessa niin menet-
telemään, että mainittu toiminimi saa oikeuden rakennuttaa omistamillensa
Sofiankadun tonteille n:oille 1—2 viisikerroksisen talon, ja on siis viereinen
katu mainittujen tonttien kohdalta enempää kuin puolta niiden yhteenlaskettua
pituutta vastaavalta osalta laajennettava vähintään 18 m:n levyiseksi.

6 §.

Samana välikirjan mukaan myönnetään G. F. Stockmann osakeyhtiölle
oikeus 25 vuodeksi vuokrata myymälöiksi Sofiankadun tontilla n:o 1 olevan
rakennuksen alin kerros, minkä johdosta siinä oleva tila on jätettävä käytettä-
väksi; kuitenkin saa ylempiin kerroksiin johtavat tarpeelliset portaat siihen
rakentaa.

7 §.

Edellä mainitussa G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa tehdyssä väli-
kirjassa ei ole rajoitettu sen rakennuksen korkeutta, joka teetetäneen yhtiön
omistamalle, Senaatintoria päin antavalle tontille.

8 §.

Kilpailevia huomautetaan siitä, että rakennusryhmä tulee rakennutetta-
vaksi eri aikoina ja että aikomus on toistaiseksi säilyttää nykyinen raati-
huone.

9 §.

Tämän oheisten alustavain pohjapiirustustutkielmain tarkoituksena on kaaviollisesti osottaa huoneistojen keskinäinen asema, mutta kilpailevain ei tarvitse niitä noudattaa. Varsinkaan eivät valaistussuhteet ole tutkielmissa täysin tyydyttävällä tavalla ratkaistut.

Lisäksi määrättiin kilpailuohjelmassa, että rakennuksessa tulisi olla lähemmin mainitut huoneistot kaupunginvaltuustoa, maistraattia, maistraatinregistraattoria, maistraatinsihteeriiä ja julkista notaaria, maistraatinarkistoa, ulosottolaitosta, kaupunginvoudinkonttoria, taksoitusvalmistelua ja taksoituslautakuntaa, henkikirjoittajaa, rahatoimikamaria, rahatoimikonttoria, revisionikonttoria, kaupungin yleisten töiden hallitusta, rakennustarkastusta, terveydenhoitolautakuntaa, kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoria, terveystoimistoa veneeristen tautien vastustamiseksi, työnvälitystoimistoa, tilastokonttoria, vaivashoitohallitusta, satamakonttoria, kansakoulujohtokuntaa ja kaupungintalon isännöitsijää y. m. varten.

Ehdotukset oli sinetillä suljettuina sekä tunnusmerkillä ja nimilipulla varustettuina viimeistään tammikuun 31 päivänä 1913 klo 3 i. p. annettava rahatoimikamariin osotettuina „Kaupungintalokilpailuun“.

Annetut ehdotukset tarkastaisi ja arvostelisi 9-jäseninen lautakunta. Jäseniä ehkä kohtaavan esteen varalta valittaisiin 3 varajäsentä. Kaupunginvaltuusto valitsisi 4 varsinaista ja 2 varajäsentä sekä näiden lisäksi jäseniksi 2 ulkomaista arkkitehtiä. Muut 3 varsinaista jäsentä ja 1 varajäsenen valitsisi Helsingin arkkitehtiklubi. Palkintolautakunta, joka kokoontuisi Helsingissä, saisi itse järjestää työnsä ja ottaa tarpeelliset teknilliset työapulaiset. Ehdotukset arvosteltaisiin silmällä pitäen niiden taiteellista arvoa, tarkoituksenmukaisuutta ja halpahintaisuutta, jota viimeksi mainittua seikkaa tutkittaisiin palkintolautakunnan ja sen apulaisten toimitamain kustannuslaskelmain avulla.

Palkinnot olisivat: ensimmäinen 10,000 markkaa, toinen 8,000 markkaa, kolmas 6,000 markkaa, neljäs 5,000 markkaa, viides 4,000 markkaa ja kuudes 3,000 markkaa. Sitä paitsi asetettaisiin palkintolautakunnan käytettäväksi 5,000 markkaa palkitsemattomain luonnosten ehdollista lunastamista varten.

Jos palkintolautakunta katsoisi siitä olevan rakennusyritykselle hyötyä, voisi se kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen uuden kilpailun julistamisesta enintään kuuden kutsutun kesken, ja taattaisiin silloin osanottajille 1,000 markan korvaus kullekin, mutta tässä toisessa kilpailussa ei sitä vastoin jaettaisi mitään palkintoa; kuitenkin puoltaisi palkintolautakunta tällöin parasta näistä luonnoksista

toteutettavaksi. Tämän toisen kilpailun luonnokset arvostelisi sama lautakunta kuin ensimmäisenkin.

Palkitut sekä kaikki ehdollisesti toimeenpantavaan toiseen kilpailuun annetut luonnokset tulisivat täysin omistusoikeuksin Helsingin kaupungille.

Palkintolautakunnalla oli oikeus olla antamatta ensimmäistä palkintoa, jos yksimielisesti katsoi, ettei yksikään luonnos sitä ansainnut; muut palkinnot oli joka tapauksessa jaettava, jos riittävä määrä kilpailuun hyväksytyjä luonnoksia oli annettu. Jos ohjelma oli käsittänyt useampia palkintoja kuin oli kilpailuun saapuneita hyväksytyjä ehdotuksia, sai palkintolautakunta oikeudenmukaisesti harkita, mitkä palkinnot oli annettava.

Kilpailuohjelman oheen oli pantu 10 pohjapiirustuksen tutkielmaa.

Sittemmin valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto edellä mainitun palkintolautakunnan jäseniksi herra Norrménin, todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, kunnallispormestari A. Aminoffin ja kaupungininsinööri G. Idströmin sekä varajäseniksi herrat H. Lindbergin ja Ramsayni, minkä ohessa valtuusto antoi rahatoimikamarin tehtäväksi Tukholman teknillisen korkeakoulun rakennustaiteen professorille J. G. Clasonille ja samassa kaupungissa asuvalle arkkitehti C. Westmanille esittää pyynnön, että nämäkin suostuisivat toimimaan palkintolautakunnan jäseninä.

Rahatoimikamarin kirjelmässä lokakuun 3 päivänä annettua tiedon, että professori Clason ja arkkitehti Westman olivat ilmoittaneet suostuvansa vastaanottamaan edellä mainitun tehtävän, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin aikansa näille molemmille henkilöille maksamaan korvauksen puheena olevan tehtävän täyttämistä heidän antamansa laskun mukaan, ja oli tarkoitukseen käytettävä määräraha suoritettava valtuuston käyttövaroista.

Mikäli rahatoimikamari kirjelmässä heinäkuun 11 päivältä ilmoitti, oli arkkitehtiklubi edellä mainitun palkintolautakunnan jäseniksi valinnut arkkitehdit professori O. Tarjanteen, M. Gripenbergin ja G. Strengellin sekä varajäseneksi arkkitehti O. Bomansonin.

Arkkitehtiklubin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto piten-tää puheena olevain kilpailuluonnosten perilleantamisajan huhtikuun 30 päivään 1913, ja sai rahatoimikamari tehtäväkseen saattaa siten pitenneytyn kilpailuajan yleisesti tiedoksi.

Vahvistettaessa 1913 vuoden menosääntöä pantiin ⁴⁾ siihen budjettivaliokunnan ehdotuksesta uuden kaupungintalon luonnos-

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 10 p. 31 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 29 p. 9 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 12 p. 17 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

piirustuksista annettavia kilpapalkintoja varten 36,000 markan määräraha.

Määräraha
Aleksanterin-
kadun talon
n:o 26 korjauk-
siin.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 1) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 11,500 markan määrärahan Aleksanterinkadun talossa n:o 26 tarpeellisia sisäisiä korjaustöitä varten.

Mainitun talon korjauksiin osotti 2) kaupunginvaltuusto niinkään 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 6,700 markkaa.

Määräraha
raatihuoneen
korjaus- ja
muutostöitä
varten.

Rahatoimikamarin esityksestä 3) päätti 4) kaupunginvaltuusto entisessä kokoussalissaan ja kansliahuoneessaan, maistraatin huoneistoissa sekä rakennustarkastuksen ja revisionilaitoksen vastaisissa huoneistoissa tarpeellisiksi havaitut korjaus- ja muutostyöt toimitettaviksi mainitun esityksen oheisen suunnitelman mukaan sekä tarkoitukseen tarvittavat kustannukset, 17,500 markkaa, pantavaksi maksettavaksi 1913 vuoden menosäännöstä. Mainittuun summaan oli luettu se 8,000 markan määräraha, minkä valtuusto oli kokouksessaan syyskuun 10 päivänä myöntänyt 5) käyttövaroistaan m. m. edellä mainitun kokoussalin ja kansliahuoneen sisustamiseksi raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston huoneistoksi, joten siis tehtiin muutos 8,000 markan määrärahan suoritustapaan.

Vahvistettaessa 1913 vuoden menosääntöä myönnettiin 2) lisäksi raatihuoneen korjaus- ja muutostöitä varten 5,900 markkaa, minkä johdosta raatihuoneen erinäisiä korjauksia varten merkittiin mainittuun rahasääntöön kaikkiaan 23,400 markkaa.

Määräraha
tuontitavarain
tutkimushuo-
neen laittami-
sta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 675 markan määrärahan eristetyn huoneen laittamiseksi Länsirannan tullihaaraosastoon eräiden tuontitavarain mikrokooppista ja kemiallista tutkimista varten.

Määräraha Ka-
tajanokan tava-
ratoimiston ja
Länsirannan
päivystyshuo-
neen y. m. muu-
tos- ja korjauk-
stöitä varten.

Edelleen myönsi 7) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä käyttövaroistaan määrärahoja yhteensä 4,130 markkaa Katajanokan tavaratoimistossa tarpeellisiin muutostöihin ja Länsirannan päivystyshuoneen tarpeellisiin korjauksiin sekä rautatien kapineiden säilytys huoneen teettämiseksi rahapajan kaakkoispuoliselle vierelle.

Määrärahoja
tavaravajain
teettämiseen.

Vahvistaessaan 1913 vuoden menosäännön osotti 2) kaupunginvaltuusto 20,000 markkaa avonaisen tavaravajain teettämiseksi Keittohuoneenrantaan ja 100,000 markkaa katetun tavaravajain teettämiseksi Rahapajanrantaan.

Määrärahoja
tulli- ja pakka-
huoneen sekä
tavaravajain
korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi 2) kaupunginvaltuusto Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjauksiin 9,700 markkaa sekä Katajanokan tavaravajain korjauksiin 4,100 markkaa.

1) Valt. pöytäk. syysk. 10 p. 43 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 3) Rtk. kirj. lokak. 1 p. n:o 535. — 4) Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 27 §. — 5) Ks. tätä kert. siv. 31 ja 32. — 6) Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 25 §. — 7) Valt. pöytäk. toukok. 14 p. 20 §.

Kunnan työväenasuntojen korjaustöihin myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 18,750 markan määrärahan.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto eteläisen palotornin korjauksiin 8,450 markkaa, pohjoisen palotornin korjauksiin 850 markkaa ja paloasemain korjauksiin 750 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan enintään 1,200 markan määrärahan vesijohdon laittamiseksi poliisimaneesiin.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä osotti ³⁾ kaupunginvaltuusto 375 markkaa poliisimiehistölle tarpeellisten pukeutumisosastojen laittamiseksi poliisimaneesiin, ja oli tämä määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Vahvistaessaan 1913 vuoden menosäännön osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 2,700 markkaa Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22 ja 24, 3,400 markkaa Pengerkadun talossa n:o 5 ja 1,250 markkaa Ratakadun talossa n:o 10 olevain poliisilaitoksen käyttämän huoneistojen korjauksiin.

Kirjelmässä elokuun 14 päivältä esitti terveydenhoitolautakunta, että Marian sairaalaan järjestettyä sairaanhoitajataroppilaiden valmistuskurssia sattuneesta syystä laajennettaisiin niin, että kurssille saisi ottaa 12 oppilasta aikaisemman määrän 6 oppilaan sijasta ja että kurssi samalla järjestettäisiin niin, että se täysin vastaisi valtion oppilaskoulun kursseja, sekä että, koska sairaalassa ei kuitenkaan voitu varata asuntoa lisätylle oppilasmäärälle, oppilaskoulu toistaiseksi ja kunnes mainitun sairaalan kulkutautiosaston tultua muutetuksi uuteen kulkutautisairaalaan lisätilaa saataisiin, sijoitettaisiin entisen kaasutehtaan konttorirakennukseen. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ esitykseen.

Vahvistettaessa 1913 vuoden menosääntöä pantiin ¹⁾ siihen edellä mainittua oppilaskoulua varten määrärahoja kaikkiaan 5,560 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen käytettäväksi 7,500 markan määrärahan Marian sairaalan höyrykattilalaitoksen panettamiseksi ajanmukaiseen kuntoon.

Marian sairaalan korjauksiin osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 16,000 markkaa.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 23 päivänä 1905 oli päättänyt ⁶⁾ m. m. periaatteessa hyväksyä työ- ja

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 8 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 10 p. 11 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 10 p. 38 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 29 §. — ⁶⁾ Ks. 1905 vuod. kert. siv. 51 ja 52.

lan kuntoon-
panoa ja kun-
nossapitoa
varten.

vaivaistalon poismuuton nykyiseltä alueeltaan ja mainitulla alueella olevain rakennusten luovuttamisen sairaanhoitotarkoituksiin sekä antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi, asiantuntevan katsastuksen toimeenpantuaan, valtuustolle tehdä tarkemman ehdotuksen vaivaistalon poismuuton johdosta joutilaiksi tulevien rakennusten käyttämisestä edellä mainittuihin tarkoituksiin ynnä rakennuksissa toimeenpantavista muutoksista niiden saattamiseksi puheenalaisiin tarkoituksiin sopiviksi, antoi lautakunta rahatoimikamariin valtuustolle osotetun esityksen 1) asiasta.

Siinä lautakunta, mainittuaan että vaivaistalo syyskuun jälkipuoliskolla muutettaisiin uuteen paikkaansa Oulunkylään, ilmoitti, että vanhassa vaivaistalossa siitä lähtien olisi sairaanhoitosijoja mielenvikaisia varten 315 ja muita sairaita varten 279. Lisäksi olisi 36 sijaa Greijuksessa olevassa ylimääräisessä naisten mielisairaalassa, joka siihen asti oli ollut vaivaishoitohallituksen hoidettavana, mutta nyt samoin kuin vanhan vaivaistalon sairaanholaitoskin siirtyisi terveydenhoitolautakunnan huostaan. Vaivaistalon poismuuton johdosta kuitenkin saataisiin käytettäväksi vain noin 90 uutta sairaanhoitosijaa, syystä että vanhaan vaivaistaloon jätettäisiin kaikki siellä hoidetut mielenvikaiset ja muut vaivaistalossa hoidetut sairaut, kaikkiaan noin 500 henkeä. Mainituista 90 uudesta sijasta varattaisiin 45 tuberkuloosisille, 25 mielisairaille ja loput 20 sijaa muille potilaille.

Lisäksi huomautti lautakunta että, vaikka vanhan vaivaistalon sairaanholaitos olisi, siinä kun hoidettaisiin pääasiallisesti pitkäjäisiä tauteja potevia henkilöitä, laitettava aivan vaatimaton ja hoidettava mahdollisimman vähillä kustannuksilla, ei kuitenkaan ollut vältettävissä, että jotkut menoerät nousisivat tuntuvasti suuremmiksi kuin mitä nykyään oli laita vaivaistalossa. Niinpä esim. täytyisi keuhkotautisten saada ravitsevampaa ja sentähden myös kalliimpaa ravintoa kuin eräitten muiden potilaitten.

Lääkärinhoitoa näissä sairaanholaitoksissa toimitti nykyään ylilääkäri amanuenssin avustamana. Siihen suureen potilaslukuun katsoen, mikä näissä sairaaloissa olisi oleva, näytti lautakunnasta kuitenkin välttämättömältä, että lääkäri aina oli saatavilla, minkätähden amanuenssinvirka olisi muutettava assistenttilääkäriin viraksi, jonka hoitaja olisi velvollinen asumaan sairaalassa. Tämä hänen velvollisuutensa kuitenkin edellytti hänen palkkansa korottamista 2,400 markkaan ja maksuttoman asunnon varaamista hänelle laitoksessa. Samat lääkärit, jotka nykyään hoitivat näitä virkoja, olisi, he kun olivat sairaalan hoitoon perehtyneitä, edelleenkin pysytettävä toimissaan.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 56.

Sairaalan taloudenhoitoa varten tarvittiin toimitsija, jonka niinkään tulisi asua paikalla. Kun toimitsija ei ehtisi yksin hoitamaan näin laajan sairaalan paljotöistä kirjanpitoa y. m., olisi konttoriapulainenkin tarpeellinen.

Lautakunnan laatiman vuosirahansääntöehdotuksen mukaan nousisivat sairaalan vuosimenot 304,485 markkaan, johon summaan tulisi lisäksi maaseudulle sijoitetuista rauhallisemmista mielenvikaisista kustannuksia 25,000 markkaa. Tähän menosääntöön nähden katsoi lautakunta olevan huomauttaminen, että eräille virkailijoille, joita tähän asti ei ollut pidetty vaivaistalon ruuassa, oli menosääntöessä suotu tällainen etu sanottavasti vähentämättä rahapalkkaa maksuttoman ruuan vastikkeeksi. Näin oli tehty osin syystä että virkailijain oma ruokatalous oli näyttänyt vievän liian paljon aikaa sairaanhoidon kustannuksella, osin myös jotta vastedes kävisi asettaminen suurempia kelpoisuusvaatimuksia eräille näistä virkailijoista.

Kaluston y. m. hankkimisesta sairaalaan oli lautakunta laskenut olevan kustannuksia 52,515 markkaa 50 penniä.

Edellä lausutun johdosta ja kun lautakunnan olisi pidettävä sairaalaa voimassa kolme kuukautta vuonna 1912, anoi lautakunta m. m., että kaupunginvaltuusto asettaisi lautakunnan käytettäväksi neljäosan edellä mainituista sairaalan palkkauksiin ja käyttökustannuksiin y. m. menevistä, 329,485 markaksi lasketuista vuosimenoista eli 82,371 markkaa 25 penniä sekä kaluston y. m. hankkimiseen 52,515 markkaa 50 penniä.

Samalla lautakunta ehdotti, että puheenalaisen, suurelta osalta Kivelän huvila-alueella sijaitsevan sairaalan nimeksi pantaisiin Kivelän sairaala.

Rahatoimikamari lähetti kirjelmässä ¹⁾ syyskuun 19 päivältä valtuustolle terveydenhoitolautakunnan esityksen mainiten, ettei kamari ollut käynyt likemmältä tutkimaan sairaalan menosääntöehdotusta, koska tämä ehdotus, mikäli lautakunta oli ilmoittanut, tulisi sekä vieläkin tarkistettavaksi että 1913 vuoden budjettiehdotuksen käsittelyn yhteydessä tutkittavaksi, samoin kuin myös että kamari oli valtuuttanut terveydenhoitolautakunnan siksi, kunnes kaupunginvaltuusto oli ehtinyt asiasta päättää, etuantina vastaista tilitystä vastaan kaupunginkassasta nostamaan sairaalan kuntoonpanoon tarpeelliset varat. Kamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että vanhan vaivaistalon rakennuksiin sijoitettavan sairaalan kunnossapitämiseksi 1912 vuoden viime neljänneksen aikana myönnetään valtuuston käyttövaroista 82,371 markkaa 25 penniä;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 56.

että terveydenhoitolautakunta valtuutetaan kaupungin sairaanhoitoa varten vuodeksi 1913 laadittavaansa menosääntöehdotukseen merkitsemään tarpeellinen määräraha kaluston hankkimiseksi puheenalaiseen sairaalaan, saaden lautakunta kuitenkin jo vuonna 1912 tilata sairaalaan tarpeellisen kaluston;

että lautakunta oikeutetaan, kunnes toisin päätettänee, ryhtymään kaikkiin niihin väliaikaisiin toimenpiteisiin henkilökunnan y. m. asettamiseksi, mitkä ovat tarpeelliset, jotta sairaala voisi aloittaa toimintansa mainittuun aikaan; sekä

että sairaalan nimeksi pannaan Kivelän sairaala.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Määrärahoja
Kivelän sairaalan
korjaus- ja
muutostöitä
varten.

Kirjelmässä joulukuun 2 päivältä mainitsi rahatoimikamari, että terveydenhoitolautakunta oli, sen johdosta että potilasluku lautakunnan huostaan siirretyissä Kivelän mielisairaalassa oli siinä määrin lisääntynyt, että käytettävänä oleva sairassijain lukumäärä ei enää riittänyt, kamarilta anonut että, koska täytyi ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin mainitun epäkohdan poistamiseksi, kamari osottaisi 5,700 markan etuannin sellaisten korjaus- ja muutostöiden teettämiseksi nykyään käyttämättömässä, Kivelän sairaala-alueella sijaitsevassa entisessä työlaitoksessa, että sen yläkerroksesta saataisiin käytettäväksi tarpeellinen määrä sairassijoja, ja oli kamari käsenyt kaupunginarkkitehdin viivyttelämättä ryhtyä tarpeellisiin töihin sekä myös antanut rahatoimikonttorille määräyksen edeltäpäin kaupunginkassasta maksaa enintään 5,700 markkaa puheena olevain töiden kustannuksiin. Tämän ilmoittaen kamari esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi nämä kamarin toimenpiteet sekä että kustannusmäärä, 5,700 markkaa, merkittäisiin 1913 vuoden menosääntöön.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾.

Vahvistettaessa 1913 vuoden menosääntöä merkittiin ³⁾ siihen Kivelän sairaalan korjaustöitä varten 37,460 markkaa, johon summaan edellä mainittu 5,700 markan määräraha oli luettu.

Lisämääräraha
Sipoossa olevaa
kunnan mieli-
sairaalaan
varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 13 päivänä 1911 oli päättänyt ⁴⁾ tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdyttäväksi Sipooseen suunnitellun kaupungin mielisairaalan rakennustöiden alottamiseksi ja sitä varten antanut kaupungin yleisten töiden hallitukselle, johon tätä tarkoitusta varten valittiin lisäjäseniksi professorit E. Ehrnrooth ja Chr. Sibelius, toimeksi rakennustöiden

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 24 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 10 p. 30 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 61 ja 62.

johtamisen sekä sitä varten ensinnäkin arkkitehti E. A. Kranckin kanssa, joka oli laatinut rakennusyrityksen luonnospiirustukset, sopia pääpiirustusten laatimisesta ja työn lähemmästä johtamisesta, jota vastoin yksityiskohtaiset ja työpiirustukset laadittaisiin rakennuskonttorissa yksissä neuvoin arkkitehti Kranckin kanssa, antoi hallitus rahatoimikamariin kaupunginvaltuustolle osotetun kirjelmän ¹⁾ maaliskuun 20 päivältä, jossa hallitus ilmoitti arkkitehti Kranckin kanssa sopineensa hänelle pääpiirustusten laatimisesta ja rakennustyön valvomisesta tulevasta korvauksesta, jota paitsi kirjelmässä mainittiin, että puheena olevat piirustukset niihin kuuluvine kustannusarvioineen jo oli laadittu. Kun tämä 2,579,000 markkaan päättyvä kustannusarvio kuitenkin 329,000 markalla ylitti sen 2,250,000 markan määrän, minkä lisätty kaupunginvaltuusto oli helmikuun 15 päivänä 1910 puheena olevaan tarkoitukseen myöntänyt ²⁾, teki hallitus mainitussa kirjelmässä, jonka mukana seurasivat sekä pääpiirustukset että kustannusarvio, selkoa niistä syistä, jotka olivat saattaneet nyttemmin laaditun lopullisen kustannusarvion noin tuntuvassa määrässä ylittämään aikaisemmat laskelmat. Hallitus huomautti ensinnäkin, että alkuperäisessä suunnitelmassa ei ollut tarpeellisessa määrässä otettu huomioon niin sanottujen epäluotettavain potilaitten huoneiden tarvetta, minkätähden tuollaisia huoneita olisi lisäksi teetettävä ainakin neljä kuhunkin sairaalarakennukseen. Lisäksi oli ehdotusta tarkastellessa huomattu, että puusepänpaja oli suunniteltu niin pieneksi, että oli välttämätöntä sitä laajentaa, mikä taas kävisi sopivasti päinsä yhdistämällä suunnitellun palokalujen säilytysluoneen työpajaan. Lääkärinasunnon salia olisi jonkin verran laajennettava, minkä ohessa hoitohenkilökunnan kokous- ja virkistys sali olisi laitettava keittiörakennuksen ullakkokerrokseen. Kaikki nämä seikat oli arkkitehti Kranck hallituksen kehotuksesta ottanut huomioon pääpiirustuksia laatiessaan, ja aiheuttivat nämä muutokset alkuperäisten kustannusten lisäksi menoja 42,374 markkaa. Edelleen oli johtavan arkkitehdin esityksestä „Sekalaisten“ erää korotettu 19,086 markalla sekä „Koneteknillisten töiden“ nimikkeen kohdalle merkitty lisäkustannuksia 168,940 markkaa. Tämä tuntuva korotus johtui pääasiallisesti siitä, että myöhempäin sitovien hankintatarjousten mukaan aikaisemmat laskelmat eivät pitäneet paikkaansa. Uusi erä oli „Arvaamattomia töitä“, 98,600 markkaa, koska sen laatuisten ja laajuisten yritysten toimeenpanossa, kuin tässä oli puheena, uusia tarpeita voi ilmaantua ja vaatia huomioon ottamista.

Edellä mainitut ohjelmaan tehtävät muutokset ja laajennukset vaatisivat, niinkuin sanotti, lisäkustannuksia kaikkiaan 329,000

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ²⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 46.

markkaa, ja esitti hallitus tämän määrän myönnettäväksi rakennusyritystä varten alkuaan osotetun määrärahan lisäksi.

Lopuksi hallitus, viitaten edellä mainittuun kaupunginvaltuuston kesäkuun 13 päivänä 1911 tekemään päätökseen, jonka mukaan yksityiskohtaiset ja työpiirustukset oli tehtävä rakennuskonttorissa, sekä huomauttaen että kaupunginarkkitehdillä jo nyt oli niin paljon töitä kaupungissa suoritettavien rakennusyritysten johdosta, ettei häneltä riittänyt tarpeellista aikaa puheenalaisen laajaperäisen tehtävän suorittamiseen, ehdotti kaupunginarkkitehtiä vapautettavaksi mainitusta tehtävästä ja työn annettavaksi arkkitehti Kranckille, joka oli ilmoittanut suostuvansa laatimaan puheenalaiset piirustukset 8,000 markan korvauksesta, ja mainitsi hallitus tämän esityksensä lisätueksi, ettei rakennuskonttorikaan voisi tätä työtä sen halvemmasta tehdä.

Rahatoimikamari lähetti kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksen valtuustolle sekä ehdotti kaupunginvaltuuston lisäylin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta myönnetään 329,000 markan lisämääräraha Sipooseen edellä mainitun laajennetun suunnitelman mukaisesti rakennettavaa kaupungin mielisairaalaa varten; sekä että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia edellä olevalle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen; ynnä varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi m. m.:

että kaupungin yleisten töiden hallitus valtuutetaan antamaan arkkitehti E. A. Kranckille toimeksi rakennusyrityksen työ- ja yksityiskohtaisten piirustusten laatiminen hänen vaatimastaan 8,000 markan suuruudesta korvauksesta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ sen jälkeen m. m. k. senaatilta hankkia vahvistuksen lisätyn kaupunginvaltuuston päätökselle edellä mainitun lisämäärärahan myöntämisestä sekä myöntyä rahatoimikamarin esityksessä kaupungin yleisten töiden hallitukselle puollettuun valtuutukseen sopia arkkitehti Kranckin kanssa rakennusyrityksen työ- ja yksityiskohtaisten piirustusten laatimisesta hänen vaatimastaan 8,000 markan korvauksesta.

Edellä mainittu 329,000 markan määräraha merkittiin ³⁾ 1913 vuoden menosääntöön.

Kirjelmässä ⁴⁾ maaliskuun 28 päivältä lähetti terveydenhoitolautakunta valtuustolle asettamansa komitean antaman mietinnön

Kysymys
tuberkulosi-
sairaalan ra-

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. lokak. 8 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

toimenpiteistä, joihin olisi ryhdyttävä tuberkuloosien tautien vastustamiseksi Helsingin kaupungissa.

Mainitussa mietinnössä lausui komitea pääasiassa seuraavaa:

Vaikka tuberkuloosiset taudit olivat Helsingissä vähenemistään vähentyneet, oli niillä edelleenkin sangen vallitseva asema kuolemansyiden joukossa. Kun tähän tuli lisäksi, että melkoinen osa keuhkotautiin kuolleista oli voimakkaimmassa ja työkykyisimmässä iässä olevia henkilöitä sekä että sangen paljon pieniä lapsia kuoli ei ainoastaan keuhkotautiin, vaan varsinkin tuberkuloosiseen aivokalvotulehdukseen, niin tämä selvästi osotti, että oli välttämätöntä ryhtyä mahdollisimman tehokkaaseen taisteluun näitä tauteja vastaan, jotka sitä paitsi etusijassa vaativat uhrinsa kaupungin vähävaraisten ja yhteiskunnallisesti huono-osaisempain kansanluokkain keskuudesta.

Jo kauan oli sentähden huomattu, että kaupungin sairaaloissa, erittäinkin talvisaikaan, oli ollut aivan riittämättömästi sijaa sairaaloihin pyrkiville ja pakottavassa hoidon tarpeessa oleville keuhkotautipotilaille. Saattoi sanoa kaupungin käytettävänä nykyään olevan enintään 100 keuhkotautisten hoitosijaa. Ettei tämä määrä läheskään riittänyt tarpeeseen, oli aivan ilmeistä, ja sitä todisti m. m. sekin, että tuberkulosipoliklinikan oli viime vuosina useasti täytynyt hoitoa varten vuokrata pienempiä huoneistoja sieltä täältä kaupungista, samoin kuin sekin, että vuoden kylmempinä kuukausina tavallisesti kymmeniä potilaita kuukausittain oli odottamassa pääsyä kaupungin tuberkulosisairaalaan. Tähän tuli lisäksi vielä sekin seikka, ettei kaupungin käytettävänä ensinkään ollut tuberkuloosia sairastavain lasten hoitopaikkoja. Viimeksi mainittua asianlaitaa silmällä pitäen olikin Humalistossa olevan väliaikaisen keuhkotautisairaalan lääkäri, lääketieteenlisensiaatti Ellen Ahlqvist terveydenhoitolautakunnalle esittänyt, että kaupunki piammiten rakennuttaisi sairaalan tuberkelitautisia lapsia varten.

Kun oli suunniteltava toimenpiteitä tuberkuloosin vastustamiseksi, näytti etusijassa olevan ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena oli kodeista poistaa niissä mahdollisesti olevat taudin tartuntalähteet, toisin sanoin, hankkia mahdollisimman lukuisille tuberkuloosille paikka vartavasten rakennetuissa sairaanhoitolaitoksissa. Tältä pohjalta lähdetessä olisi siis kaupungin etusijassa hetimiten ryhdyttävä toimenpiteisiin täysin riittävään sairaanhoitopaikkain hankkimiseksi vähävaraisten tuberkuloosille asukkailleen. Tästä tarpeesta voi saada likimääräistä käsitystä laskemalla, montako henkeä kaupungissa vuosittain kuoli tuberkuloosiin tauteihin. Sellainen laskelma osotti, että tuberkuloosia potevia henkilöjä varten tarvittaisiin tässä kaupungissa kaikkiaan

kentämisestä
sekä määrärahan osottamisesta kesäpäiväparantolan y. m. rakentamiseen ja voimassapitoon.

285—300 sairassijaa eli yksi kutakin kaupungin 500 asukasta kohti.

Niihin päämääriin nähden, joihin tuberkuloosien henkilöiden hoidolla pyrittiin, tulisi sairaanhoitolaitoksia, ainakin teoreettisesti, olla jonkin verran erilaatuisia ja eri tavoin järjestettyjä. Niitä sairaita varten, joissa keuhkotuberkuloosi oli ensimmäisessä vaiheessaan ja joiden terveytymisestä oli hyviä toiveita, tuli olla käytettävänä kaikilla nykyaikaisilla lääkitsemiskeinoilla varustettuja keuhkotautiparantoloita. Sellaisia sairaita varten taas, joissa tauti jo oli käynyt vaikealaatuiseksi, mutta joitten kuitenkin voi toivoa huolellisella hoidolla ainakin tilapäisesti paranevan, tarvittiin tarkoituksenmukaisia sairaaloita. Mitä vihdoin tuli niihin keuhkotautisiin, joissa tauti jo oli niin pitkälle kehittynyt, ettei ollut toiveita paranemisesta eikä terveytymisestä ja joita siitä syystä oli pidettävä ja hoidettava vaarallisina taudin tartuntalähteinä sekä otettava huollettaviksi ja saatettava ympäristölleen vaarattomiksi, mutta joille sen ohessa ihmisyyssyistä oli hankittava mahdollisimman siedettävä ja tuskaton olemassaolo, lienee tarkoituksenmukaisinta sijoittaa heidät hoitoloihin. Vaikka tuollainen sairaitten ja heitä varten aiottujen hoitolaitosten teoreettinen jakaminen kolmeen ryhmään oli omansa selvemmin osottamaan erilaatuisten sairaanhoitolaitosten tarpeellisuutta, sulautuivat nämä kolme ryhmää käytännöllisessä elämässä kuitenkin niin yhteen, ettei jyrkkiä rajoja niiden välille käynyt vetäminen. Ihmisyyssyistä ei sitä paitsi paranemattomia sairaita yleensä olisi otettava hoidettaviksi yksinomaan heitä varten aiotulle huoltolaosastolle, varsinkaan kun keuhkotautiset, jotka ylipäättään katsovat hengissäpysymisen mahdollisuuksia valoisalta puolelta, varmaankin tuota osastoa kovasti kammoisivat. Tämä tietenkään ei estäisi keuhkotautisairaalaan laittamasta eri osastoa tahi paviljonkia pahimmin sairaita varten taikka jollakin muulla sopivalla tavalla järjestämästä tätä asiaa.

Näytti sentähden siltä kuin voisi Helsinkiin nähden tulla kysymykseen ainoastaan keuhkotautiparantolan ja keuhkotautisairaalan rakentaminen, etusijassa keuhkotuberkuloosia sairastavia varten, ja kaupungille koituvia kalliita sekä rakennus- että vuotuisia kunnossapitokustannuksia silmällä pitäen olevan tyytyminen siihen, että hetimiten rakennettaisiin ainoastaan toinen näistä laitoksista ja vastasitten, ei kuitenkaan ylen kaukaisessa tulevaisuudessa, ryhdyttäisiin toimiin toisenkin aikaansaamiseksi. Siinä tapauksessa olisi tarkoituksenmukaisinta ensi sijassa rakentaa keuhkotautisairaala, mutta niin laajan suunnitelman mukainen, että siihen, vaikka eri osastoille, myös kävisi ottaminen hoidettaviksi parantolapöytätilaitakin sekä, milloin yksityistapauksissa olisi välttämätöntä, toivottomastikin sairaita,

nämäkin erikoisesti heille varatulle osastolle. Niinikään olisi sairaalan yhteyteen järjestettävä eri osasto tuberkuloottisia ja sairaanhoitoa tarvitsevia lapsia varten.

Vaikka edellyttäisikin nykyään ehdottomasti tarvittavan noin 300 sairaanhoitosijaa tuberkelitautisten hoitoa varten, ei kuitenkaan heti tarvitsisi rakennuttaa näin monisijaista uutta tuberkulosisairaala, sillä Marian sairaalan vanhan puupaviljongin sairassijat olivat toistaiseksi tähän tarkoitukseen käytettävissä. Niinikään saataisiin vastaisuudessa, sittenkun vaivaistalo oli muutettu uuteen paikkaansa, vanhasta vaivaistalosta moniaita paikkoja käytettäväksi tuberkelitautisia varten. Näissä itse kaupungin alueella sijaitsevilla laitoksissa kävisi monestakin syystä hoitaminen pahemmin sairastuneita tuberkelitautisia, jota vastoin lievemmin sairastuneita hoidettaisiin uudessa tuberkulosisairaalassa, joka olisi sijoitettava maaseudulle, ei kuitenkaan ylen loitolle kaupungista. Jos edellytti Marian sairaalassa edelleen olevan 40 tuberkulosisijaa ja vanhasta vaivaistalosta saatavan 110 sijaa eli kaikkiaan 150 sijaa, niin olisi tarvittavain 300 sairassijan saamiseksi rakennettava uusi tuberkulosisairaala vähintään 150 potilasta varten. Jos kuitenkin edellytti kaupungin asukasluvun siihen aikaan, 3—4 vuoden kuluttua, jolloin sairaala kenties olisi valmis vastaanottamaan potilaita, nousevan 170,000—180,000 henkeen, ja sen lisäksi katsottiin suotavaksi, että sairaalassa olisi joitakuuta sairassijoja vastedes lisääntyvän tarpeen varalle, niin olisi siihen laitettava vähintäänkin 200 sairassijaa.

Niinkuin edellä huomautettiin, olisi kaupungin tuberkulosisairaala sijoitettava maaseudulle, ei kuitenkaan ylen loitolle kaupungista, syystä että sairaalan käytettävänä tulisi olla sekä mahdollisimman puhdasta ja terveellistä ilmaa, jommoista ei enää ollut tarjona kaupungissa eikä sen likeisimmässä naapuristossa, että myös isonlainen maa-alue, missä potilailla olisi tilaisuutta saada ulkoilmahoitoa sekä liikkua ulkosalla sairaalan ympäristössä. Tähän tuli lisäksi, että ilma jonkin verran loitompana merenrannikosta myös oli kuivempaa kuin aivan rannikolla.

Sairaalan rakennuskustannusten laskeminen edeltäpäin, kun yksityiskohtia ei vielä ollut tarkemmin suunniteltu, kohtasi tietenkin moninaisia vaikeuksia, mutta jos edellytti kustannusten kutakin sairassijaa kohti nousevan tasaluvuin 8,000 markkaan, olisi 200 potilaalle varatun tuberkulosisairaalan rakentamisesta kustannuksina kaikkiaan noin 1,600,000 markkaa.

Kaupungin kansakoululääkäriin, lääketieteentohtori M. Oker-Blomin matkakertomuksessa ¹⁾ tehdyn ehdotuksen johdosta että

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 10.

hetimiten rakennutettaisiin kansakoululasten kouluparantola, lausui komitea, että tuollaisen parantolan rakentamisesta sekä vuotuisesta kunnossapidosta johtuvat runsaat kustannukset vaativat tarkoin harkitsemaan, oliko aivan välttämätöntä heti ryhtyä sitä aikaansaamaan.

Kun joka tapauksessa kuluisi muutama vuosi, ennenkuin tuollainen lastenparantola voitaisiin saada aikaan, mutta kuitenkin aina oli olemassa melkoinen joukko kansakoululapsia, joilla huonon ravinnon, synnynnäisten tuberkulositaiumusten y. m. johdosta oli pakottava tarve päästä ainakin leudoksi vuodenajaksi suotuisampiin terveydellisiin oloihin kuin heillä vähävaraisissa, liika-asutuissa ja useinkin epäsiisteissä kodeissaan oli tarjona, näytti komiteasta erittäin suotavalta, että kaupunki valmistaisi ainakin joillekuille heistä tilaisuuden oleskella kesäiseen aikaan maalla n. s. lomasiirtoiloissa. Moniaita tuollaisia siirtoloja olikin jo useana vuonna järjestetty Helsingin kaupungin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimesta, joka yhdistys viime vuosina sen lisäksi oli pitänyt voimassa kahta kesäsiirtolaa nimenomaan tuberkuloottisia kansakoululapsia varten. Kun täytyi katsoa erittäin suotavaksi, ettei tuollaisia kesäsiirtoloja vastedes ainoastaan pidetty voimassa, vaan myös että niiden lukua lisättiin ja niiden laitoksia siten kehitettiin, että ne täysin vastaisivat kasvamistaan kasvavaa tarvetta, ja kun mainittu yhdistys aikoi edelleenkin pitää voimassa kesäsiirtolojaan, joiden kustantamiseksi se myös oli kaupunginvaltuustolta useana vuonna saanut avustusta anniskeluyhtiön voittovaroista, mutta nämä varat oli myönnetty niin myöhään, että yhdistykselle sen johdosta oli koitunut erinäisiä hankaluuksia, olisi komitean mielestä erittäin suotavaa, että kaupunginvaltuusto päättäisi tähän tarpeellisen määrärahan merkitä vakinaiseksi menoeräksi, jotta ei ainoastaan mainittu yhdistys, vaan muutkin yhdistykset, jotka halusivat toimia saman tarkoituksen hyväksi, anniskeluyhtiön voittovarin käyttämisestä huolimatta voisivat taloudellisesti turvattuina ajoissa ryhtyä mainittujen siirtolain kuntoonpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Toinen samaan tarkoitukseen tähtäävä toimenpide, jota kuluvan vuosikymmenen aikana oli monin paikoin ulkomailla menestyksellä sovellettu, oli kesäpäiväparantolain (Walderholungsstätte) järjestäminen, joissa laitoksissa kaupungin varattomat tuberkuloottiset tai tuberkuloottisiksi epäillyt lapset ja aikuisetkin saisivat päivin oleskella metsän helmassa ulkosalla, jos sää salli, tahi myös kateuissa avonaisissa vajoissa sadesäällä. Samalla kun heille noissa laitoksissa annettaisiin dieettis-hygienistä ulkoilmahoitoa, aurinko- ja ilmakylpyjä, vesihoitoa y. m., saisivat he myös pari, kolme ateriala

päivässä. Yöt he oleskelisivat kotonaan. Tuollaiset kesäpäiväparantolat olivat erittäinkin sopivia sellaisille kivulloisille henkilöille, jotka syystä tai toisesta eivät voineet pitemmäksi ajaksi poistua kotoaan, jota paitsi näistä laitoksista, mikäli alaikäisiä lapsia koski, oli se etu, että lapset edelleenkin jäisivät kodin silmälläpidon ja hoidon alaisiksi. Kun näillä kesäpäiväparantoloilla saavutetut tulokset kaikkialla olivat ylipäättään osottautuneet varsin suotuisiksi, näytti sängen toivottavalta, että Helsingin kaupunki jo kesäksi 1912 järjestäisi tuollaisen parantolan kansakoululapsia varten. Suotavaa niinkään olisi, että parantolaan voitaisiin vastaanottaa tuollaisen kesäparannuksen tarpeessa olevia vanhempiakin tuberkulosipotilaita, mutta lienee kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa että, niin kauan kuin asiasta ei vielä ollut minkäänlaista kokemusta, Helsingin oloja silmällä pitäen tyydyttäisiin siihen, että ainakin ensimmäisenä kesänä parantolaan otettaisiin ainoastaan rajoitettu määrä hoidokkeja, esimerkiksi 100 kansakoulukäistä lasta. Jos kokemuksesta huomattaisiin edullisemmaksi sijoittaa lapset maalle kesäsiirtoloihin, sopisi seuraavana vuonna kaupungin kesäpäiväparantolaan ottaa lievänlaista tuberkulosia sairastavia aikuisia henkilöitä.

Jotta tähän kesäpäiväparantolaan olisi helppo päästä rautateitse ja siinä kuitenkin jossain määrin olisi tarjona mannerilmastoa, olisi se sijoitettava jonkin matkan päähän rannikolta, esimerkiksi Oulunkylään johonkin sopivaan paikkaan kaupungin omistamalla alueella. Parantolaan olisi asetettava johtajatar, joka ylinnä pitäisi silmällä parantolassa hoidettavia lapsia ja hoitaisi laitoksen taloutta, sekä renki, joka toimisi yövartijanakin.

Parantolan, joka olisi terveydenhoitolautakunnan alainen, tulisi likinnä kuulua tuberkulosipoliklinikan alaisiin laitoksiin, joka poliklinikka myös kansakoululääkärien ehdotuksesta valitsisi parantolaan otettavat kansakoululapset sekä aluelääkärien ehdotuksesta muutkin samaan laitokseen otettavat kouluikäiset lapset. Tätä tehtävää varten sekä muutenkin tuberkulosipoliklinikan lääkärille tarpeelliseksi avuksi olisi poliklinikkaan neljän kuukauden ajaksi asetettava assistentti. Lasten kuljettamiseksi kesäpäiväparantolaan ja sieltä pois olisi asianomaisten kanssa sovittava alennetuista lipunhinnoista y. m.

Parantolan rakennus- ja sisustuskustannukset olisivat laskelmain mukaan 13,000 markkaa, jota paitsi kesällä tarpeelliset käyttökustannukset nousisivat, edellyttäen parantolaa voitavan pitää avoinna kolme kuukautta, 9,575 markkaan.

Edellä lausutun johdosta komitea esitti, että terveydenhoitolautakunta ehdottaisi kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että tuberkuloosia henkilöitä varten rakennetaan kaikkiaan

200 sairassijaa käsittävä sairaala sekä sen johdosta tarpeellisia toimenpiteitä varten heti asetetaan komitea, joka saa tehtäväkseen valita sairaalan paikan, laatia sen piirustukset ja kustannusarvion y. m.;

että keväällä 1912 rakennettavaa kansakouluikäisten lasten kesäpäiväparantolaa varten, joka parantola teetetään terveydenhoitolautakunnan valtuutettujen yksissä neuvoin kaupungin rakennuskonttorin kanssa valitsemaalle paikalle kaupungin läheisyyteen ja kaupungin omistamalle maalle, asetetaan käytettäväksi 12,000 markkaa sekä tarpeellisen kaluston hankkimiseen myönnetään 1,000 markkaa;

että kesäpäiväparantolan kunnossa pitämiseksi kesällä 1912 myönnetään 9,575 markan määräraha;

että tuberkulosipoliklinikan johtajan assistentin palkkaamiseksi neljän kuukauden ajaksi myönnetään mainitulle poliklinikalle 800 markan lisämääräraha;

että terveydenhoitolautakunnalle annetaan tehtäväksi ryhtyä toimiin kesäpäiväparantolan kuntoonpanemiseksi ja valvoa sen toimintaa; sekä

että niille yhdistyksille, jotka haluavat perustaa kesäsiirtoloita kansakouluikäisiä lapsia varten, myönnetään täysin riittävät määrärahat siirtolain voimassa pitämiseksi.

Lisäksi olisi komitean mielestä kohdakkoin ryhdyttävä seuraaviin toimenpiteisiin, nimittäin:

rakennuttamaan tuberkulosiparantolaa niitä tuberkulootisia henkilöitä varten, joihin nähden, sen johdosta että tauti vielä on aikaisemmassa vaiheessa, on hyviä toiveita terveytymisestä; sekä

rakennuttamaan kaiken vuotta avoinna olevaa lastenparantolaa rauhastuberkulosia sairastavia tahi synnynnäisiä tuberkulootisia taipumuksia omaavia tahi muuten yleisesti heikkoja sekä sentähden sanottavammassa määrässä tuberkulootisille taudeille alttiita lapsia varten.

Komitea sentähden esitti kaupunginvaltuuston edelleen päätettäväksi:

että terveydenhoitolautakunta saa toimekseen ottaa nämä asiat sopivan ajankohdan tultua käsiteltäviksi.

Kesäpäiväparantolan piirustukset ja kustannusarvio oli pantu mietinnön oheen.

Edellä mainitussa kirjelmässään puolsi terveydenhoitolautakunta komitean kaikkien ehdotusten hyväksymistä, kesäpäiväparantolan rakennuttamista ja voimassapitoa tarkoittavaa kuitenkin sillä edellytyksellä, että jonakin seuraavana kesänä nykyistä useampia lasten lomasiirtoloja järjestettäisiin ja että kesäpäiväparantolaa sil-

loin käytettäisiin tuberkulosia sairastavain naisten, ehdollisesti heidän alaikäisten lastensakin hoitolaksi.

Asiaa esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto hyväksyä komitean mietinnön toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja seitsemännen ponnin, toisen ponnin kuitenkin siten muutettuna, että sanat „yksissä neuvoin kaupungin rakennuskonttorin kanssa“ vaihdettiin sanoihin „yksissä neuvoin rahatoimikamarin kanssa“, jota vastoin ensimmäinen ja kuudes ponsi lähetettiin lausunnon saamista varten rahatoimikamariin; ja oli yritystä varten myönnetty määrärahat maksettava valtuuston käyttövaroista.

Kirjelmässä heinäkuun 25 päivältä ilmoitti rahatoimikamari terveydenhoitolautakunnan esityksen johdosta teettäneensä aitauskosen Leppäsuon koleraparakkien ympärille sekä esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi mainitun toimenpiteen ja osottaisi tarkoitukseen tarvittavan, kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi osotetun määrärahan 1,000 markkaa. Valtuusto myöntyi 2) esitykseen, ja oli määräraha maksettava valtuuston käyttövaroista.

Määräraha Leppäsuon koleraparakkien ympäröimiseksi aidalla.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 17 päivältä ilmoitettiin 3) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli mainitun kuukauden 7 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 12 päivänä 1911 tekemän päätöksen 4) saman vuoden obligatsioonilainasta osottaa kaupungin uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennustöitä varten 373,340 markkaa.

Vahvistettu päätös määrärahan osottamisesta uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennuksia varten.

Rahatoimikamarin esityksestä 5) päätti 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää 4,000 markan määrärahan vaivaishoitohallituksen odotushuoneen sisustamiseksi mainittuun hallitukseen perustetun rekisteritoimiston 7) huoneistoksi.

Määräraha vaivaishoitohallituksen rekisteritoimiston järjestämiseen.

Uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan esityksestä päätti 8) kaupunginvaltuusto, että arkkitehti K. Wasastjerna saisi laadittavakseen työ- ja vaivaistaloon rakennettavan kirkon 4) kaikki pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset sekä että hänelle tästä työstä annettaisiin 3,200 markan korvaus mainitun rakennuksen määrärahasta.

Uuden työ- ja vaivaistalon kirkon piirustukset.

Tässä yhteydessä sekä sen johdosta että mainitun työ- ja vaivaistalon betonkitöissä oli huomattu puutteellisuuksia, päätti kaupunginvaltuusto kehottaa rakennustoimikuntaa järjestämäänsä edellä mainitun kirkon rakennustyön johdon ja valvonnan niin, että työn asianmukainen suoritus tulee taatuksi.

1) Valt. pöytäk. huhtik. 30 p. 15 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk 10 p. 29 §. — 3) Valt. pöytäk. maalisk. 12 p. 9 §. — 4) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 64 ja 65. — 5) Rtk. kirj. syysk. 19 p. n:o 473. — 6) Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 9 §. — 7) Ks. tätä kert. siv. 228 ja 229. — 8) Valt. pöytäk. maalisk. 26 p. 16 §.

Rakennustoimikunnan kirjelmässä toukokuun 20 päivältä valtuustolle lähetetyt, edellä mainitun kirkon lopulliset piirustukset ja kustannusarvion kaupunginvaltuusto vahvisti 1).

Erityisen saunarakennuksen teettämisen uuteen työ- ja vaivaistaloon.

Uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti 2) kaupunginvaltuusto:

että uuden työ- ja vaivaistalon E kirjaimella merkittyyn talousrakennukseen oli laitettava: ensimmäiseen kerrokseen, paitsi desinfiomislaitosta, vaivaistalon pesulaitos sekä toiseen kerrokseen erinäisiä asuinhuoneita, niinkuin aikaisemmin oli ollut tarkoitus, ja lisäksi uuteen asuinpaviljonkiin B sijoitettavain naishoidokkien työhuone; sekä

että työ- ja vaivaistaloon oli teetettävä erityinen saunarakennus enintään 17,000 markan kustannuksilla.

Samalla päätettiin, että rakennustoimikunnan tuli aikansa kaupunginvaltuustolle tehdä esitys sekä edellä päätettyihin että kenties lisäksi tarpeellisiksi huomattuihin töihin tarvittavain määrärahan myöntämisestä.

Määräraha suoranaisen puhelinjohdon teettämiseksi uuteen työ- ja vaivaistaloon.

Kirjelmässä syyskuun 19 päivältä ilmoitti rahatoimikamari satuneesta syystä ryhtyneensä suoranaisen puhelinjohdon rakennuttamiseksi kaupungista uuteen työ- ja vaivaistaloon sekä esitti, että kaupunginvaltuusto tämän toimenpiteen hyväksyen osottaisi käyttövaroistaan 701 markkaa tähän tarkoitukseen. Valtuusto myöntyi 3) esitykseen.

Kysymys uuden työ- ja vaivaistalon rautabetonkitöiden virheellisyksistä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 22 päivänä 1911 oli antanut 4) erikoisvaliokunnan toimeksi valtuustolle hankkia selvityksen niistä olosuhteista, joiden vallitessa Beton osakeyhtiön toimittamissa kaupungin uuden työ- ja vaivaistalon rautabetonkitöissä huomattut virheellisyydet olivat syntyneet, ja erittäinkin siitä, kävisikö muitakin asianomaisia kuin yhtiötä saattaminen vastuuseen näistä puutteellisuuksista, antoi valiokunta toukokuun 8:ntena päivätyn mietinnön 5) asiasta.

Mietinnössään julkaisi valiokunta kaupunginarkkitehdiltä, rakennustarkastajalta, työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnalta sekä arkkitehti K. Wasastjernalta saamansa kirjelmät asiasta.

Lisäksi lausui valiokunta oman mielipiteensä niistä seikoista, joiden saattoi katsoa osaltaan vaikuttaneen noiden puutteellisten töiden johdosta kaupungille koituneeseen vahinkoon. Yhdistellen näistä seikoista antamansa lausunnot esitti valiokunta:

1) Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 2 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 3 §. — 3) Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 7 §. — 4) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 65 ja seur. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 29.

a) rakennustoimikuntaan nähden:

ettei toimikunta Beton osakeyhtiön kanssa ollut tehnyt kirjallista välipuhetta sovituista betonkitöistä, mikä välipuhe olisi myöskin sisältänyt määräyksen töiden päättymisajasta, eikä myöskään vaatinut takausta eikä muuta varmuutta töiden asianmukaisesta teettämisestä eikä määrätyn ajan voimassa olevaa vakuutta niiden lujuudesta;

ettei toimikunta ollut vaatinut piirustuksia, erityisluetteloita ja luku- ja laskeleita betonkitöistä eikä myöskään itse laatinut mitään lähempää ohjelmaa niitä varten;

että toimikunta oli liian myöhään varannut itselleen harkintavallan Beton osakeyhtiölle suoritettujen maksujen suorittamistapaan ja laajuuteen nähden sekä, sittenkun sellaiseen harkintaan oli ryhtytty, antanut maksumääräyksiä sen jälkeen kuin tehtyjen vuoliiskertatöiden puutteellisuus oli täydelleen todettu;

että Beton osakeyhtiön oli ilman kilpailua annettu suorittaa melkoisia töitä niiden lisäksi, joita alkuperäinen sopimus tarkoitti; sekä

että virallinen ilmoitus syntyneistä puutteellisuuksista oli kaupunginvaltuustolle tehty liian myöhään; samoin kuin

b) kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstadiin nähden:

että tämä, vaikka oli tiennyt, että hänen oli vaikea tehokkaasti valvoa betonkitöiden suoritusta, ei ollut tästä ilmoittanut rakennustoimikunnalle;

ettei näytettä teknillisen korkeakoulun aineenkoetuslaitoksessa suoritettavaa tutkimusta varten Beton osakeyhtiön käyttämistä aineista ollut otettu, vaikka sellaisen toimenpiteen olisi pitänyt kaikissa tapauksissa ehtiä suorittaa; sekä

että melko suuria rahaeriä oli maksettu Beton osakeyhtiölle yksissä neuvoin rakennustoimikunnan puheenjohtajan, hovineuvos C. Nummelinin kanssa, ennenkuin vuoliiskertain koekuormitus tai muu työn kelpoisuuden tutkimus oli toimitettu, sekä että maksuja oli suoritettu senkin jälkeen, kuin oli ilmennyt syytä epäillä suoritettujen työn kelpoisuutta.

Siitä kysymyksestä, olisivatko rakennustoimikunta ja kaupunginarkkitehti katsottavat velvollisiksi Beton osakeyhtiön kera korvaamaan kaupungille sen vahingon, joka asiassa oli syntynyt, lausui valiokunta käsityksenään, ettei laillista vahingonkorvausvaatimusta voitane toimikuntaa ja kaupunginarkkitehtiä vastaan tehdä, vaikkakin nämä tosin olivat saattaneet itsensä syypäiksi puutteelliseen harkintaan ja herkkäuskoisuuteen heille annettuja tehtäviä täyittäessään, mutta sitä vastoin eivät olleet syypäät minäkään kaupunginvaltuuston päätöksen rikkomiseen eikä semmoi-

seen ilmeiseen kaupungin oikeuden ja edun laiminlyöntiin, että vahingonkorvausvaatimuksen pitäisi seurata sellaisen yleisen velvollisuuden virheellisestä hoitamisesta, josta nyt oli kysymys.

Asian merkityksen valaisemiseksi valiokunta lisäksi ilmoitti, että kaupungille uudestaan rakentamisesta koituvat kustannukset likimääräisesti laskien nousivat 120,000 markkaan, että Beton osakeyhtiön jällellä oleva saaminen kaupungilta oli noin 30,000 markkaa sekä että työ- ja vaivaistalon valmistumisen kävi tapahtuman johdosta katsominen myöhästyneen likimain vuoden, minkä ohessa valiokunta mainitsi että, sittenkun Beton osakeyhtiö oli läänin kuvernöörille tehnyt valituksen puutteellisuuksien korjaamista koskevasta maistraatin päätöksestä ¹⁾, mutta kuvernööri oli valituksen hylännyt, yhtiö oli jatkanut valitustaan k. senaattiin, joka ei vielä ollut antanut päätöstä asiasta, sekä että laillinen korvausvaatimus yhtiötä vastaan oli kaupungin puolesta pantu vireille.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto yhtyä kaikkiin edellä kerrottuihin valiokunnan lausuntoihin asiasta.

Määräraha
kansakouluta-
lojen teettämi-
seen.

Vahvistettaessa 1913 vuoden menosääntöä pantiin ³⁾ siihen uusien kansakoulutalojen teettämistä varten 300,000 markan määräraha.

Määräraha
Ratakadun
kansakoulu-
talon maalausta
varten.

Ratakadun kansakoulutalon sisäpuolista maalausta varten myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 6,000 markan määrärahan.

Bengtsårin kas-
vatuslaitoksen
rakennustyöt.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 14 päivänä 1911 oli kasvatustalokuntaan lausunnon saamista varten lähettänyt ⁴⁾ rahatoimikamarin esityksen lautakunnan kamarille tekemän ehdotuksen johdosta että erääseen Bengtsårin kasvatustalokseen asuinrakennukseen sisustettaisiin arestihuone sekä että laitokseen laitettaisiin yhteinen kokoushuone, antoi lautakunta lausunnon ⁵⁾ asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto: evätä kasvatustalokunnan edellä mainitun ehdotuksen; sekä antaa kamarin toimeksi vastedes yksissä neuvoin kasvatustalokunnan ja kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa valmistella kysymyksiä tarpeellisiksi havaittujen rakennustöiden teettämisestä Bengtsårin kasvatustaloksessa.

Määrärahoja
Bengtsårin
kasvatustalok-
sen maalaus- ja
muutostöitä
varten.

Vahvistaessaan 1913 vuoden menosäännön osotti ³⁾ kaupunginvaltuusto Bengtsårin kasvatustaloksen keittiörakennuksen sisäpuolista maalausta varten 1,700 markkaa sekä saman laitoksen muutostöitä varten 4,000 markkaa.

¹⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 66. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 14 p. 38 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 73. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. helmik. 13 p. 18 §.

Kallion kirjastotalon sisäpuolista maalausta varten myönsi 1) Määräraha Kallion kirjastotalon maalausta varten.

Kirjelmässä maaliskuun 19 päivältä mainitsi kaupungin kirjaston hallitus m. m., että Rikhardinkadun varrella olevassa kirjastotalossa vallitsi tilanpuute ja epätydyttävä ilmanvaihto sekä että puuttui opintosalia samoin kuin kunnollisia työhuoneita ynnä nitomis-, korjaus- ja desinfioimishuone. Rakennuksen ulkoasun ja rakenteen sekä niukan tonttialan johdosta oli kuitenkin erittäin vaikea aikaansaada tehokasta ja pysyväistä parannusta useimpiin vastamainittuihin seikkoihin. Silmällä pitäen näitä vaikeuksia, yleisössä ilmenevää, lisääntymistään lisääntyvää luku- ja opiskeluhalaria, laajemman kirjaston merkitystä sivistystyölle ja nykyoloissa tarjona olevaa mahdollisuutta tämän työn edistämiseen hallitus esitti, että kaupunginvaltuusto varaisi tontin tilavaa ja ajanmukaista kirjastotaloa varten, johon kirjaston toiminnan painopisteen vähitellen kävisi siirtäminen ja joka rakennettaisiin, niin pian kuin valtuusto sen mahdolliseksi katsoi. Sopiva tontti olisi hallituksen mielestä siten sijaitseva paikka, että osa Rikhardinkadun kirjastotaloa nykyään käyttävästä yleisöstä sekä kaupungin länsiosain väestö pyrkisi sinne sijoitettuun kirjastoon, ja oli hallitus ajatellut, että esimerkiksi kansallismuseon läheisyydestä kävisi sellaisen paikan osottaminen.

Asiaa esiteltäessä lähetti 2) kaupunginvaltuusto sen rahatoimikamariin lausunnon saamista varten.

Sittenkin antamassaan lausunnossa 3) rahatoimikamari ehdotti, että puheena olevaan tarkoitukseen varattaisiin joko Arkadiakadun tontti n:o 23 korttelista n:o 418 tahi muuan alue Hakasalmen huvilatiluksesta.

Sittenkun kaupungin kirjaston hallitus, jolta kaupunginvaltuusto oli vaatinut 4) lausuntoa rahatoimikamarin ehdotuksen johdosta, lähettämässään lausunnossa oli ilmoittanut yhtyvänsä mainittuun ehdotukseen mikäli Hakasalmen huvila-aluetta koski, mutta ei sitä vastoin pitävänsä Arkadiakadun tonttia n:o 23 täysin sopivana tarkoitukseen, koska tämä tontti sijaitisi vielä rakentamattomassa osassa kaupungin aluetta ja varsin luultavasti vatedeskin olisi oleva syrjässä Töölön ja kaupungin muiden osain välisistä tärkeämmistä yhdysväylistä, päätti 5) valtuusto palauttaa asian rahatoimikamariin uuden ehdotuksen laatimista varten.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 26 p. 18 §. — 3) Rtk. kirj. toukok. 30 p. n:o 309. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 24 §. — 5) Valt. pöytäk. lokak. 8 p. 11 §.

Kysymys konserttitalon rakentamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto helmikuun 13 päivänä oli antanut ¹⁾ kysymyksen konserttitalon aikaansaamisesta Helsinkiin musiikkilautakunnan lähemmin valmisteltavaksi, antoi lautakunta marraskuun 16:nä päivätyn mietinnön ²⁾ asiasta.

Mietinnössään lausui musiikkilautakunta m. m. seuraavaa:

Kysymys konserttitalon rakennuttamisesta maamme pääkaupunkiin ja sopivan tontin osottamisesta tähän tarkoitukseen oli jo aikaisemmin eri vaiheissa ollut kaupunginvaltuuston harkittavana. Vuonna 1905 olivat filharmoninen seura ja taiteilijaseura tehneet aloitteen kaunotaiteille yhteisen taidepalatsin aikaansaamiseksi ja pyysivät kaupunkia mainittuun tarkoitukseen osottamaan sopivan tontin tai ehdollisesti raha-avulla edistämään hankkeen toteuttamista. Sillä kertaa oli kaupunginvaltuusto kuitenkin evännyt esityksen. Konserttitalon rakennuttamishankkeen oli filharmoninen seura kuitenkin ottanut uudelleen puheeksi sekä vuonna 1907 kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä, huomauttaen että apurahaa valtiovaroista ehkä oli odotettavana, anonut, että kortteli n:o 198 maksettua luovutettaisiin tarkoitukseen, ja oli kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 3 päivänä 1907 päättänyt puheenalaiseen tarkoitukseen varata edellä mainitun korttelin, joka käsitti Arkadiakadun tontit n:ot 1, 3 ja 5, Länsi Henrikinkadun tontit n:ot 32 ja 34 sekä Etelä Rautatiekadun tontin n:o 4. Kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1908 oli kaupunginvaltuusto, pysyen päätöksessään mainittujen tonttien varaamisesta puheenalaiseen tarkoitukseen, lisäksi päättänyt olla sitomatta päätösvaltaansa mikäli tonttien luovutusehtoja koski, vaan, sittenkun tarkoitusta varten perustettu yhdistys oli tehnyt tarjouksensa tonttien haltuun ottamisesta, tutkia sitä sekä antaa ne tarkemmat määräykset, joita tonttien ja konserttisalin tarkoituksenmukaista käyttämistä varten näyttäisi olevan tarpeen. Tuollaista yhdistystä ei kuitenkaan ollut tullut toimeen, toivottu valtioapu oli jäänyt saamatta ja ehdotus varojen puutteessa rauennut.

Helsingin musiikkipalatsin rakennusohjelmaa laatiessa täytyi ottaa huomioon eräät tälle kaupungille ominaiset olot ja niistä johtuvat näkökohdat. Niinkuin tunnettu, oli seurahuoneen talossa kaupunkimme ainoa kutakuinkaan edustava, juhlien ja suurella kokousten pitoon sopiva huoneisto. Palokunnantalo vähemmän miellyttävine arkkitehtuurineen, epäkäytännöllisine huoneensijoituksineen ja kokonaan vailla mahdollisuuksia ajanmukaisen ravintolan järjestämiseen ei täyttänyt vähäisiäkin juhlahuoneiston vaatimuksia, eikä kaupungissa ollut muitakaan saleja, jotka tässä

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 129 ja seur. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 67.

kohden tyydyttäisivät tarpeen. Useimmissa ulkomaiden kaupungeissa, joiden olot olivat jossain määrin vertailtavia tšekäläisiin, oli juhla- ja konserttihuoneisto laitettu toistensa yhteyteen. Näin olisi meilläkin tehtävä. Sillä sama puute, mikä vallitsi juhlahuoneistoon nähden, oli ehken vielä suuremmassakin määrässä vallitsevana mikäli kaupungin konserttisaleja koski. Yliopiston juhlasali, meidän ainoa akustiselta kannalta tyydyttävä konserttisalimme, oli miltei kaikilta muilta näkökannoilta sopimaton. Se ei enempää kuin muutakaan tšekäläiset konserttisaleina käytetyt huoneistot kyennyt lähimainkaan tyydyttämään musiikkielämän säännöllisen kehityksen vaatimuksia. Sitä paitsi puuttui sopivia soittokunnan harjoitushuoneistoja ja kirjastohuoneita, minkätähden nuottien ja nuottitelineitten edestakaisin kuljettaminen tuotti melko suuria vaikeuksia. Sinä aikana kun kysymys konserttitalon aikaansaamisesta oli ollut päiväjärjestyksessä, oli asian ratkaisemiseksi esitetty lukuisia suunnitelmia. Niinpä oli, edellä mainittuja aloitteita lukuunottamatta, suunnitelmia tehty rakennuksen teettämiseksi m. m. Kasarmintorin varrelle ja Aleksanterinkadun tontille n:o 10. Kaikki nämä hankkeet olivat kuitenkin ajaneet karille taloudellisiin vaikeuksiin, eikä liene toiveita yksityisen pääoman saamisesta yritykseen, jonka taloudelliset edellytykset olivat niin vaikeat laskea. Lautakunta oli myös ottanut huomioon, että konserttihuoneiston ehkä kävisi yhdistäminen Helsinkiin rakennettavaan uuteen suureen hotelliin, ja siihen suuntaan meneviä ehdotuksia olikin tehty. Lautakunnan mielestä ei tällä keinoin kuitenkaan saataisi esillä olevaa kysymystä onnellisesti ratkaistuksi. Siihen katsomatta että hotelliin sijoitettu konserttisali oli osottautunut verraten vähän kannattavaksi liikkeeksi, täytyi pitää sopimattomana, että kulttuuritarpeen, semmoisen kuin tässä puheena olevan, tyydyttäminen asetettiin yksityisen hotelliyrityksen varaan, jonka hoito voi olla milloin parempi, milloin huonompi. Sitä paitsi ei tällaista yhdistelmää käyttämällä saataisi tyydytetyksi oopperan vaatimuksia.

Musiikkielämämme keskusahjon tarve oli kuitenkin käynyt entistään pakottavammaksi ja tämän tarpeen tyydyttämisen lykkääminen kaukaisiin aikoihin voi tuottaa korvaamatonta vahinkoa nuorille kulttuuripyrintöillemme tällä alalla. Näytti sentähden olevan ilmeistä, että Helsingin kokoisen ja arvoisen, koko maamme kulttuurielämän polttopisteenä olevan kaupungin täytyi ryhtyä itse rakennuttamaan juhla- ja kokoushuoneistoa, jossa meidän toistaiseksi koditon säveltaiteemmekin voisi saada tyyssijan. Niinmuodoin edellyttäessään, ettei ajanmukaista konserttitaloa juhlahuoneistoinen ollut Helsinkiin aikaansaavissa, ellei kunta ottanut sitä rakentaakseen, oli lautakunta arvellut olevan ryhtyminen laatimaan yleistä

alustavaa ohjelmaa puheenalaista rakennusyritystä varten. Tässä oli lautakunta katsonut voivansa kokonaan sivuuttaa n. s. kamari-musiikin vaatimukset, koska kaupungissa jo oli tarjona sopivia huoneistoja tätä taidelajia varten. Sitä vastoin lautakunta ei ollut katsonut voivansa sivuuttaa oopperan vaatimusta päästä pysyväisesti katon alle. Oopperan todellinen elpyminen meillä oli ajateltavissa ainoastaan siinä tapauksessa, että sille varattiin oma koti tarkoitukseen sopivissa huoneistoissa. Siihen suuntaan käyviä pyrintöjä olikin ilmaantunut musiikkipiireissämme osin oman oopperatalon aikaansaamiseksi (Apollo-yhtiön tontille), osin palokunnantalon sisustamiseksi tähän tarkoitukseen sopivaksi. Nämä hankkeet kuitenkin olivat, samoin kuin ehdotukset konserttitalon aikaansaamisesta yksityistä tietä, jääneet sillensä. Lautakunta oli sentähden pitänyt tarpeellisena vastaisen konserttitalon rakennusohjelman laajentamista, niin että se käsittäisi sellaiset näyttämö- ja muut teatteritekniset laitteet, joita tarvittiin säännöllisissä oopperanäytännöissä. Lautakunta oli sitä mieluummin tahtonut esittää tällaisen ehdotuksen, kun oopperanäytännöt yleensä olivat osottautuneet hyväksi tulolähteeksi. Koska orkesterin ja oopperan oli toimittava yksissä, oli niinkään luonnollista, että nämä laitokset sijoitettiin saman katon alle. Tämän mukaisesti oli lautakunta ajatellut vastaisen rakennuksen olevan suunniteltava seuraavasti:

Rakennukseen olisi laitettava noin 1,500 istumasiajaa käsittävä sali, jommoisen tšekäläiset musiikkiauktoriteetit olivat katsoneet kooltaan sopivaksi ja tarvetta vastaavaksi. Sali olisi järjestettävä niin, että siinä, paitsi että sitä kävisi käyttäminen kaupungin suurena juhlahallina, myös sopisi antaa konsertteja ja oopperanäytäntöjä. Sitä varten tulisi salin yhteydessä olla näyttämörakennus tarpeellisine näyttelijäaitioineen, kulissisuojuineen, tarvikehuoneineen, orkesteri- ja kuorolämpioineen y. m. Huoneistoihin olisi yhdistettävä täydellinen ravintolaosasto, jossa kävisi toimeenpaneminen juhlia, päivällisiä, arpajaisia, naamiaishuveja y. m. Tarpeen vaatiessa voisi konsertti- ja ravintolaosaston huoneistoja kumpaistakin yhtäaikaan käyttää eri tarkoituksiinsa.

Vastaisen konserttitalon paikkaan nähden oli lautakunta ollut sitä mieltä, että talo olisi sijoitettava kaupunginvaltuuston varaimalle alueelle Läntisen viertotien viereiseen kortteliin n:o 198, joka tonttialue oli sekä aseman että tilan puolesta tarkoitukseen erittäin sopiva, mihin käsitykseen kaupunginasemakaava-arkkitehtikin oli yhtynyt, huomauttaen ettei toista sopivaa tonttipaikkaa ainakaan nykyään ollut keskikaupungilla olemassa. Tonteilla olisi tilaa vastaisiin laajennuksiin, vieläpä paikka toisellekin julkiselle rakennukselle esimerkiksi vastaiselle konservatorille.

Lautakunta oli arkkitehti A. Lindgrenillä teettänyt rakennuksen luonnospiirustukset. Nämä piirustukset, joista eräitä jäljennöksiä seurasi mietinnön liitteinä, oli lautakunta alustavasti hyväksynyt eräin niinkään huomioon otetuin muutoksin. Rakennusta suunniteltaessa oli lautakunnassa ollut harkittavana, olisiko alakertaan sijoitettava myymälähuoneistoja yrityksen kannattavuuden lisäämiseksi. Kun ei talo kuitenkaan tulisi erittäin edulliselle liikepaikalle, eivät puheenalaiset vuokratulotkaan arvattavasti nousisi mainittaviin määriin, jota vastoin myymälähuoneistojen laittaminen veisi paljon tilaa, joten kyllin tilavan ravintolaosaston aikaansaaminen kävisi mahdottomaksi eikä rakennus sen johdosta täysin tyydyttäisi juhlahuoneiston vaatimuksia, oli lautakunta katsonut olevan ehdottaminen, että alakerroksessa käytettävänä oleva tila kokonaan luovutettaisiin ravintolan tarpeisiin. Lautakunnan mielestä tällainen järjestely osottautuisi taloudelliselta kannalta ainakin yhtä edulliseksi kuin myymälät, sillä sen vuokran, minkä tällä paikalla voisi saada noista arvatenkin varsin vaatimattomista myymälöistä, luultavasti korvaisi ensiluokkaisesta ja täysin ajanmukaisesta ravintolaliikkeestä saatava runsaampi vuokra.

Suunnitellun rakennuksen seikkaperäistä kustannusarviota ei lautakunta vielä esittänyt. Rakennuksen kuutiotilan perusteella olivat nämä kustannukset kuitenkin likimäärin arvioitavissa 2,200,000 markaksi, joka menomäärä oli yksissä neuvoin kokoneiden ammattimiesten kanssa laskettu siten, että rakennuksen pääosasta olisi kustannuksia 40 mk ja näyttämöosasta 25 mk m³:ltä.

Lautakunnan mielestä olisi vastainen konserttitalo luovutettava käytettäväksi musiikkitaroituksiin verraten huokeasta maksusta, jottei kohtuuttomasti rasitettaisi musiikkielämän etuja. Oopperanäytännöstä esimerkiksi maksettaisiin vuokraa 500 markkaa, suurimmista konserteista 250 markkaa, sunnuntaikonserteista 100 markkaa ja taiturikonserteista 300 markkaa. Arpajaisista, naamiohuveista ja niiden tapaisista juhlista maksettaisiin 600 markkaa. Kun tähän lisättiin vaatesuojista kertyvät tulot, arviolta 10,000 markkaa, sekä ravintolan vuokra, arviolta 25,000 markkaa, olisi konserttitalosta vuotuisia tuloja tasaluvuin 100,000 markkaa. Nämä tulot eivät ainoastaan hyvin riittäisi puhtaanapidosta, lämmityksestä, valaistuksesta sekä korjauksesta ja palvelijastosta oleviin vuosimenoihin, vaan korvaisivat osan korkomenojakin.

Lautakunta oli arvellut olevan kaupunginvaltuustolle esittäminen ainoastaan alustavan luonnoksen puheenalaista konserttitaloa varten, varaten itselleen tilaisuuden, sittenkun valtuusto oli alustavasti tarkastellut rakennusyrityksen suunnitelman, antaa täydelliset luonnospiirustukset ja seikkaperäisen kustannusarvion.

Mutta näiden piirustusten laatimisen vuoksi olisi sangen tärkeää, että kysymystä konserttitalon sisustamisesta tarkoitukseensa ja tähän kuuluvain teknillisten laitteiden järjestelystä tutkittaisiin perinpohjin sekä että ulkomailla tältä alalta saatu kokemus voitaisiin käyttää hyväksi. Lautakunta oli sentähden katsonut, että arkkitehti Lindgrenille ynnä yhdelle lautakunnan edustajalle tai muulle sopivalle henkilölle olisi hankittava tilaisuus erinäisillä ulkomaan paikkakunnilla tutkia tähän kuuluvia seikkoja. Ehdotettuun opintomatkaan käytettäisiin arviolta noin 5 viikkoa, ja olisi asian-tuntijoille matkakustannusten ja päivärahan korvaukseksi annettava yhteensä arviolta 3,500 markan apuraha.

Edellä lausutun nojalla esitti lautakunta kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että lautakunnan käytettäväksi asetetaan matka-apuraha, arviolta kaikkiaan 3,500 markkaa, nykyaikaisten ulkomaisten konserttitalojen ja oopperarakennusten sekä niiden suunnittelun ja teknillisten laitteiden ynnä muiden sellaisten seikkain tutkituttamiseksi, joita tuollaisen rakennuksen teettämisessä Helsinkiin olisi huomioon otettava; sekä

että lautakunnan tulee pääasiallisesti jo laadittujen luonnospiirustusten mukaisesti sekä saavutetun tarkemman selvityksen pohjalla laadittua pääpiirustukset Helsingin konserttitaloa varten, joka talo teetettäisiin Töölön kaupunginosaan kortteliin n:o 198, sekä lähettää piirustukset täydellisine kustannusarvioineen kaupunginvaltuustolle rakennuskysymyksen tutkimista ja lopullista ratkaisua varten.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti 1) kaupunginvaltuusto lähettää asian lausunnon saamista varten rahatoimikamariin.

Vahvistettu päätös määrärahan osottamisesta lainavaroista Hakaniementorin kaup-pahallin raken-tamiseen.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 17 päivästä ilmoitettiin 2) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen tammi-kuun 31 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston marraskuun 14 päivänä 1911 tekemän päätöksen 3) osottaa mainitun vuoden obligat-ionilainasta 420,000 markkaa kaup-pahallin teettämiseksi Haka-niementorille.

Määräraha väli-aikaisten myyntikojujen y. m. teettä-miseen.

Väliaikaisten myyntikojujen y. m. rakennuttamiseksi Helsingin-kadun varrelle myönsi 4) kaupunginvaltuusto 1913 vuoden meno-säännön vahvistaessaan määrärahoja yhteensä 13,500 markkaa.

Määrärahoja kauppahallien korjauksiin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti 4) kaupunginvaltuusto Rantatorin kauppahallin korjauksiin 3,575 markkaa ja Kasarmin-torin kauppahallin korjauksiin 3,400 markkaa.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 10 p. 19 §. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 12 p. 7 §. —

3) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 74 ja seur. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Kaupungin yleisten töiden hallitukselle annetussa ja rahatoimikamarin kirjelmässä helmikuun 8 päivältä kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjoituksessa oli Sylvia-yhdistys anonut ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteisiin elävän siipikarjan kaupassa vallitsevain olojen parantamiseksi, että Hakaniementorille rakennettavan kauppahallin yhteyteen laitettaisiin härkejä lintujen säilyttämiseksi sinä aikana, jolloin niitä ei pidetä torilla kaupan.

Asiaa esiteltäessä epäsi 1) kaupunginvaltuusto mainitun esityksen rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti.

Maistraatin kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä ilmoitettiin 2) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli saman kuukauden 17 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 22 päivänä 1911 tekemän päätöksen 3) myöntää mainitun vuoden obligatsioonilainasta 2,000,000 markkaa kaupungin sähkölaitoksen laajentamiseen vuosina 1912—14.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,068 markan määrärahan Ulrikaporin kaivohuoneessa tarpeellisiksi havaittujen muutos- ja korjaustöiden teettämiseen.

Kaivopuiston kylpylaitoksen korjauksiin myönsi 5) kaupunginvaltuusto 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,600 markan määrärahan.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 8,400 markan määrärahan eräiden muutos- ja korjaustöiden teettämiseen Hakasalmen alueella olevissa kahdessa pienemmässä kylkirakennuksessa.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti 7) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan asettaa 2,500 markan määrärahan kaupungin yleisten töiden hallituksen käytettäväksi Hakasalmen huvilaan johtavan vesijohtoputken uudistamiseen.

Vuoden 1913 menosäännön vahvistaessaan osotti 5) kaupunginvaltuusto 1,650 markkaa veneenvartijatuvan teettämiseksi Elisabetintorin vierelle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 8) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 500 markan määrärahan Tilkassa sijaitsevan uuden rankkurinasunnon viereisen tallirakennuksen laajentamiseen lähemmin mainittua tarkoitusta varten.

Vuoden 1913 menosäännön vahvistaessaan osotti 5) kaupungin-

Evätty esitys elävän siipikarjan säilytshäkkien laittamisesta Hakaniementorin kauppahalliin.

Vahvistettu päätös määrärahan myöntämisestä lainavaroista kaupungin sähkölaitoksen laajentamiseen.

Määräraha Ulrikaporin kaivohuoneen muutos- ja korjaustöihin.

Määräraha Kaivopuiston kylpylaitoksen korjauksiin.

Määräraha Hakasalmen kylkirakennusten muutos- ja korjaustöihin.

Määräraha Hakasalmen huvilan vesijohtoputken uudistamiseen.

Määräraha veneenvartijatuvan teettämiseen.

Määräraha Tilkassa sijaitsevan rankkurinasunnon viereisen tallirakennuksen rakentamiseen.

Määrärahoja

1) Valt. pöytäk. helmik. 27 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 14 p. 14 §. — 3) Ks. 1911 vuod. kert. siv. 79. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 16 p. 22 §. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 6) Valt. pöytäk. kesäk. 11 p. 33 §. — 7) Valt. pöytäk. jouluk. 10 p. 10 §. — 8) Valt. pöytäk. helmik. 13 p. 13 §.

uimahuoneiden
korjauksiin.

valtuusto Kaivopuiston uimahuoneiden korjauksiin 4,000 markkaa ja korttelissa n:o 181 olevan uimahuoneen korjauksiin 6,600 markkaa.

Virutushuonei-
den laitta-
minen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 12 päivänä 1911 oli kaupungin yleisten töiden hallitukseen lausunnon saamista varten lähettänyt ¹⁾ Helsingin työväenyhdistyksen naisosaston esityksen m. m. virutushuoneiden laittamisesta kaupungin eri osiin, antoi hallitus lausunnon asiasta.

Rahatoimikamari, jolta sitten oli vaadittu lausuntoa asiasta ja jolle sillä välin myös Helsingin emäntäliitto oli tehnyt ehdotuksen m. m. kunnan virutushuoneiden rakentamisesta, esitti kirjelmässä ²⁾ tammikuun 29 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että riittävän lukuisten virutushuoneitten laittamiseksi kaupunkiin osotetaan enintään 38,000 markan rahamäärä maksettavaksi 1913 vuoden menosäännöstä; sekä

että kamari valtuutetaan yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa määräämään virutushuoneitten luku, hyväksymään niiden kustannusarviot ja piirustukset sekä rakennuttamaan mainitut virutushuoneet, ottamaan tarpeellinen palvelijasto sekä antamaan taksa ja tarpeelliset säännöt virutushuoneitten käyttämiseksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä myöntyi ³⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Määrärahoja
rakennusten
teettämiseksi
kaupunginpuu-
tarhaan.

Vahvistaessaan 1913 vuoden menosäännön osotti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 4,300 markkaa vajarakennuksen, 8,000 markkaa kaupungin vesilintujen säilytysrakennuksen ja 5,000 markkaa kasvikellarin teettämiseksi kaupunginpuutarhaan.

Määräraha työ-
pajahuoneen
laittamiseksi
kaupunginpuu-
tarhaan.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1,000 markan määrärahan työpajahuoneen laittamiseksi kaupunginpuutarhan vaunu- ja kaluvajaan.

Määrärahoja
käymälän
rakennuttami-
seksi.

Vahvistaessaan 1913 vuoden menosäännön osotti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja 2,900 markkaa uuden käymälän teettämiseksi Sörnäsin rantatielle, 1,850 markkaa käymälän teettämiseksi Katajanokan länsirantaan, 1,850 markkaa käymälän teettämiseksi Pääskylänkadun viereisen purkauspaikan läheisyyteen, 1,850 markkaa käymälän teettämiseksi Eläintarhaan urheilukentän ja Fredriksperin aseman välille sekä 500 markkaa käymälän teettämiseksi Humallahden laiturin vierelle.

Määräraha
Vanhankau-
pungin tulli-
jauhomylyn
korjauksiin.

Vanhankaupungin tullijauhomylyn korjauksiin myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1913 vuoden menosäännön vahvistaessaan 2,550 markkaa.

¹⁾ Ks. 1911 vuod. kert. siv. 80 ja 81. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13. —

³⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 26 p. 7 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.